

ARTISTES I POETES
tribut a Joan Valls

TOMO I
1° SEMESTRE
1917

1916

TOMO
1

1915

TOMO
1

1913

TOMO
4

2 0 1 7
CENTRE CULTURAL D'ALCOI
MUSEU UNIVERSITAT D'ALACANT
OCTUBRE CCC. VALÈNCIA

LA
ILUSTRACIÓ
IBÈRICA

1889

ARTISTES I POETES

ARTISTES I POETES
tribut a Joan Valls

2 0 1 7
CENTRE CULTURAL D'ALCOI
MUA MUSEU UNIVERSITAT D'ALACANT
OCTUBRE CCC. VALÈNCIA

ÀREA DE CULTURA / AJUNTAMENT D'ALCOI

President: Antoni Francés, Alcalde d'Alcoi
Coordinació: Raul Llopis, Regidor de Cultura

ARTS PLÀSTIQUES

CONSELL ASSESSOR:

Armand Alberola
Manuel Boix
Romà de la Calle
Fernando Castro
Carles Cortés
Daniel Giralt-Miracle
Joan A. Llinares
Tomàs Llorens
Miquel Navarro
Wences Rambla
Isabel-Clara Simó
Vicent M. Vidal

DIRECCIÓ:

Antoni Miró

A CURA: de J. Ll. Antequera

TRIA: de Josep Sou

Edita: Ajuntament Alcoi

© Dels autors

© AMB-Disseny

© Ajuntament d'Alcoi

Maquetació: *AMB i AGA*

Traduccions: Ximo Victoriano

Dipòsit legal: A 295-2017

Gràfiques Alcoi S.L.U.

AJUNTAMENT D'ALCOI

CENTRE CULTURAL
MARIO SILVESTRE
AJUNTAMENT D'ALCOI

Museu Universitat d'Alacant
Museo Universidad de Alicante

Sabadell
Fundació

octubre

ELS AUTORS CEDEIXEN VOLUNTARIAMENT ELS DRETS DE REPRODUCCIÓ

J O A N V A L L S (A L C O I , 1 9 1 7 - 1 9 8 9)

Joan Valls i Jordà és un dels poetes valencians més importants del segle XX i, sense dubte, un dels més excel·lents. La seua obra hauria de ser coneguda per tots els ciutadans del nostre país. En eixe sentit, estem d'enhorabona per esta exposició en homenatge al seu llegat.

La força de la seua personalitat intel·lectual i l'amplitud de la seua obra van sobrepassar l'àmbit literari i es van projectar sobre la nostra vida cultural i civil en uns anys extremadament difícils. En plena postguerra, Valls va haver de viure un període de resistència, de clandestinitat i de reorganització, que només s'alleugerí en acabar-se la Segona Guerra Mundial amb la victòria dels aliats sobre el feixisme i el nazisme, la qual victòria va contribuir a mitigar algunes de les prohibicions més severes del franquisme.

Si el 1943, amb censura prèvia, es van editar els dos primers poemaris de la postguerra (*Nadal, flor cordial*, de Carles Salvador, i *Volar*, de Xavier Casp), quatre anys després el nostre poeta va publicar *La cançó de Mariola* (Alcoi, 1947), el seu primer llibre en valencià, ben significatiu per la reivindicació de la llengua, aleshores pràcticament invisible en els àmbits literaris i cultes. El seu to d'enyorança i la seua reivindicació de defensa del paisatge es va constituir en l'anhel de qualsevol persona en aquell espai de soledat que també podia ser l'àmbit en què poder projectar un futur col·lectiu.

L'extensa i rica producció poètica de Joan Valls Jordà, que publicà almenys 24 títols, es pot distribuir en cinc períodes: cicle emocional i descriptiu: *La cançó de Mariola* (1947), *Grumet a soles* (1958); cicle intimista: *Presoner de l'ombra* (1955), *L'íntim miratge* (1959), *Paradís en blanc* (1964), *Versos a Sara* (1967); cicle filosòfic i metafísic: *Les roses marginals* (1965), *Tast d'eternitat* (1960), *Hereu de solituds* (1972), *Sonets de la fita obscura* (1984), *La rosa quotidiana* (1990); cicle realista: *Posicions terrenals* (1969), *Breviari d'un eremita urbà* (1975), *Anys i paranys* (1983), *Quadern vermell* (1986) i poesia de circumstàncies: *Toia d'ofrena* (1960), *Temps de Saó* (1979), *Cent Serafins* (1975).

El principal tema de l'obra del gran poeta d'Alcoi és la soledat de l'home, la tristesa i l'abandó com a motiu d'arrelament de l'individu aïllat. Els símbols que utilitza són Déu i l'àngel, l'illa i la rosa, la natura i la infantesa, l'amor i la poesia, els quals, aliats amb la solitud del poeta, van fer possible que tinguera fe en Déu, confiança en l'eternitat, i esperança en una mort acceptada. La lírica de Joan Valls, densa i compacta, mereix un lloc d'honor entre els poetes valencians del segle XX.

M. H. President de la Generalitat Valenciana, Sr. En Ximo Puig

El centenari del naixement d'un escriptor com ara Joan Valls i Jordà (1917-1989) és una efemèride que, a una institució com la nostra, ens omple de satisfacció i d'orgull. Un pretext per a reprendre l'atenció que el món científic ha de tenir davant d'una de les trajectòries més fermes de la poesia valenciana de l'últim segle. Amb una vintena llarga de poemaris publicats, de manera incansable des del 1936 fins a l'edició pòstuma de *La rosa quotidiana*, la nostra Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes li dedica un portal que va nàixer amb la voluntat de donar difusió de la seua obra. Tot això davant de la realitat de la dificultat de localitzar l'obra de Valls, pràcticament descatalogada en l'actualitat. D'igual manera, com no podia ser d'una altra manera, la Universitat d'Alacant és present en les activitats d'homenatge i de reconeixement que al llarg del 2017 s'hi desenvolupen.

L'obra de Valls esdevé singular i rigorosa. La seua veu poètica es configura de manera autònoma a partir de la voluntat de reflectir la difícil realitat social i política del franquisme i una voluntat crítica, sovint amarga, davant de la resignació que impera en el seu voltant. Una reflexió personal i íntima, amb un exquisit tractament de l'amor en poemaris com *Versos a Sara* (1967), davant d'un poeta aïllat i fora del cenacles literaris de l'època.

El seu llegat poètic arriba ara a inspirar a diversos artistes plàstics. Dins de les activitats que portem endavant amb l'Ajuntament d'Alcoi i l'Ajuntament d'Otos a través de la Càtedra Antoni Miró d'art contemporani, es concreta aquesta mostra on, una vegada més, la literatura i les arts plàstiques van de la mà. Una interacció entre llenguatges que, al temps de reivindicar l'obra de Valls, serveix perquè entenguem la proximitat que manifesten l'expressió de sentiments tan habituals en la poesia de l'autor com la solitud, l'estranyesa davant del món i l'intent de rebel·lió contra les injustícies. Un bon moment per recordar que, tot i el pas del temps, la literatura ens proporciona referents per al nostre present i futur.

Manuel Palomar Sanz
Rector de la Universitat d'Alacant

S A L U D A

Tenim a Alcoi un poeta, un lletraferit d'una profunditat captivadora, amb una de les obres més extensa de la literatura catalana del segle XX. Eixe poeta, Joan Valls, el nostre Valls, ha sigut al llarg de molts anys, malauradament, desconegut per gran part dels habitants del territori que comparteixen la nostra llengua. La seua obra no està als circuits de difusió habituals, i la figura d'aquest arxiver municipal, músic, escriptor i poeta era desconeguda per molts alcoians.

L'Ajuntament d'Alcoi ha declarat 2017, l'Any Joan Valls en el centenari del seu naixement posant a Valls al lloc que li pertoca. Estem decidits a recuperar la seua veu i projectar-la, no només per Joan Valls, ni per Alcoi sinó per eixes milers de persones que encara no han pogut viure l'apassionant moment de llegir un dels seus versos.

L'Any de Joan Valls està essent una celebració on ja hem descoberts molts matisos de la seua obra a través d'un seguit d'activitats. Figures artístiques d'àmbits culturals de tot tipus, han cantat, interpretat, estudiat i recordat a Valls. La seua sensibilitat artística ha captivat, com no podia ser d'una altra manera, a la societat alcoiana, i estem assaborint, lletra a lletra, vers a vers, eixa capacitat d'interpretar el món d'una manera tan particular i viva com commovedora.

Aquesta exposició, emparada per la Càtedra Antoni Miró d'Art Contemporani, és un nou exemple de la capacitat de Valls de congregar veus, mans i cors. 56 artistes han representat a través de la paraula o l'art, una interpretació pròpia d'aquest artista alcoià. Textos, pintures, escultures o instal·lacions, reflexos convergents d'una mateixa realitat, la de viure, sentir, amar i compartir la vida.

Valls ens ha deixat un llegat de bellesa feta lletra, de sentiments amb acords que ens belluguen, i ens acompanyen. El nostre poeta, Joan Valls, mai més serà un poeta oblidat, eixa responsabilitat l'hem assumit els alcoians, i estic segur que ho aconseguirem com ho fem tot els habitants d'aquesta terra: amb solvència.

Endavant l'any de Joan Valls, tenim encara per davant molt mesos, molta poesia per descobrir i molt art per compartir. Ens toca, ara, gaudir d'aquesta exposició única, projectem-la més enllà de les nostres muntanyes i engrandim, si cal, un poc més l'obra i el llegat d'un alcoià universal: Joan Valls.

Antoni Francés
Alcalde d'Alcoi

JOAN VALLS: SEMBLANÇA D'UN TREBALLADOR DE LA PARAULA

Estem en 1925, el poeta té 8 anys, quan entropessa amb la imatge del pintor Santiago Rusiñol assegut en un banc amb la seua cabellera i la seua pipa, a la Glorieta d'Alcoi, mentre escolta un concert nocturn de la banda. Començava així, de casualitat, el seu interès per la música, per la pintura, per les arts.

En efecte, aquell xiquet, ja amb 11 anys va començar a tocar en la Banda Nova d'Iris en 1928. Es va convertir al cap de poc temps en oficinista alhora que músic.

Amb 21 anys comença l'escriptor amb la seua "poesía cerebral" en el seu primer llibre *Sol y Nervio*. Inlluït per la lectura de la Generació de 1927, sobretot de Gerardo Diego.

Comença el jove Valls a tractar temes com la solitud, la incomunicabilitat de l'home, l'angoixa de l'ésser. Els anys 40, fins a l'aparició de *La cançó de Mariola* en 1947, són per a Joan Valls un temps de meditació, de moltes lectures, i coneix la seua dona Sara. Es casen en 1947.

Valls com a presoner de l'ombra, comença el seu camí intimista, jo diria que existencialista. Parla d'un món on l'home sembla castigat per uns déus embogits. Amb freqüència trobem en el poeta una lírica summament pensada, fins i tot podem trobar a faltar en el poeta una certa espontaneïtat, frescor. Açò és a causa de la seua saberuda composició molt treballada en l'idioma i conceptualment reflexiva, cerebral i rescatadora de noves paraules que per al llenguatge valencià col·loquial de l'època resulten poc comprensibles.

Valls bascula entre la imatge greu i meditativa dels seus poemes i l'altra de burlesca, irònica i de vena còmica del sainet, tan característica dels alcoians.

En efecte, és en els seus sainets, on la gràcia i l'espontaneïtat de la seua escriptura es desborda, tan pròxima al parlar col·loquial alcoià, ens fa somriure, crea el vincle de pertinença, envolta el lector en un inconfusible "Caire de família alcoiana".

En el sainet *La guapeta d'Alcassares* llegim:

M'agrà el soroll faener
La vibració del teler
El mall repicant el ferro,
La cuina i el frenesí
Del pa guanyat cada dia,
Farina de l'alegria
Quan vaig per ella al molí

...i aquells articles que escriu en el periòdic *Ciudad* amb el pseudònim de *Serafí*. en què dóna curs a la seua bonhomia:

...I com tothom s'ataranta
Entre el viure i el morir
Lo millor és una manta
Pa fartar-se de dormir

A partir de la dècada de 1970, ja arxiver de l'Ajuntament, comença a publicar en el *Ciudad* amb el pseudònim de *Furonet* testimoniatges de la nostra història local i curiositats.

Va ser Valls un tertulià consumat, va conrear les seues amistats acuradament, des de la tertúlia del Bar Carlos fins a la Penya del Birlo que es reunia a l'antic "Hogar del Camarada". La ironia, la broma, la mordacitat prenen presència i contrapunt a aquell poeta seriós i conscienciós que esculpia paraules plenes de significat, encara que críptiques moltes vegades.

Li resultava xocant ser poeta a Alcoi, que ell definia com a
terra de moderns fenicis
En aquest Alcoi que
feineja i calcula, he viscut i visc.

Com a contrapunt a aquestes tertúlies tan animades, el poeta també es troba bé en la intimitat, el seu espai familiar, a la seua llar de la placeta del Fossar, amb la seua dona Sara compartint les mateixes vivències, quan li diu:

Mira, Sara, el Barranc que al fons del poble
On vivim aixeca ses dues puntes
De pedra vasta i viva...

Avança l'edat i el poeta es lliura al seu intimisme existencialista més profund
en dol el costum de ser meu –afirma.

Al final queda el tema de Déu, en què, a vegades, es refugia i s'aproxima al panteisme des d'una posició inicialment agnòstica.

Quan publica en 1972 *Hereu de solituds* dóna curs al tema de la solitud. És un llibre inquietant, a voltes desesperat, que parla de la incomunicació: el seu estatge interior no sembla assossegat. Treballa i publica incansablement, rep un sens fí de premis.

Alcoi, en justa reciprocitat, li retorna el seu amor per ella en un homenatge que li dedica en 1975, en el qual Joan Valls és considerat el punt de referència de la poesia del moment. En aquest homenatge d'un poble emocionat, el poeta diu:

Un versaire Alcoià estima la terra on viu i on va nàixer. Amb açò en té prou per a cantar i glossar mentre li reste un àpex de vida..

En 1982 es jubila com a arxiver, amo i senyor de l'espai que ocupava en la part més alta de l'Ajuntament, allò que per a Valls era, amb la seua subtil ironia

El càrrec més alt de l'ajuntament

Jubilat recent, malaltís i mediocre –es defineix.

Apareix, llavors i per primera vegada, el tema de la vellesa i la consolació per la poesia, que hi estarà present fins a la seua mort:

A la fi la poesia

No deixa d'ésser un tremolós assaig de vida

Al buit desolador

De l'existència

...i la imatge de Déu a través de la nit:

Parlarem de Déu després de sopar.

Així raonarem sense discòrdia.

Doncs bé, com deia Gabriel Marcel: “Amor, és a dir: tu no moriràs”, i seguint aquest sender, hem reunit en aquesta exposició escriptors, poetes i artistes amb els seus poemes, textos i imatges enllaçats en la germanor de l'experiència estètica amb Joan Valls.

Un homenatge a l'escriptor que tenia en la seua paleta poètica tots els colors, que va ser i continuarà sent un exemple de tenacitat, de treball incansable en el món de les lletres valencianes. Joan Valls Jordà, el nostre poeta per excel·lència.

Josep-Lluís Antequera
Doctor en Història de l'Art (Comissari)

«*Ut pictura poesis*»
Hor., A.P. 361

Al llarg de la història resta present la voluntat de reconèixer la proximitat existent entre la pintura i la literatura, o la necessitat de la literatura de referir-se, amb un cert grau de mimetisme, a allò manifestat per la pintura. No obstant això, hi ha autors, com ara G. E. Lessing, que al seu *Laocont* (1766) posa en relleu l'especificitat d'aquestes arts per a construir, clarament alternatius, territoris de coneixement. Encara més, Simònides de Ceos assegura que la pintura «és una poesia muda», i la poesia «és una pintura amb paraules», tot agermanant els extrems de l'anàlisi entre ambdues matèries creatives. L'artista es comporta com un demiürg, doncs traspasa les fronteres de la pròpia creació artística, tot utilitzant l'evocació de les imatges per a expressar el seu món interior.

Altrament, tant la literatura, la poesia, com la pintura, cerquen, entre altres raons de civilitat, la bellesa. J. Derrida, fins i tot, assegura que «la connivència entre l'escriptura i la pintura és constant», una mena d'espai comú on arriba a retroalimentar-se el fet creatiu, tot apujant del mateix pou, la mateixa aigua. I si com fa el professor García Berrio, considerem també el llenguatge poètic com una anomalia, o una malaltia, del propi llenguatge, que ens aproxima a mons inversemblants de la mà de la seua alquímica virtut, no serà menys certa l'evidència que posem de manifest quan diem que llegim les imatges que es projecten al llenç per l'experiència creativa del pintor, de l'artista. Mons paral·lels amb evidents punts de contacte, i tot per ferir la sensibilitat dels que s'hi acosten amb curiositat i un cert grau de desig. El coneixement té eixes coses, doncs també li fa costat el desig.

I en aquesta exposició-celebració del centenari del naixement de Joan Valls (1917-2017), el millor, sens dubte, poeta del carrer del Carme d'Alcoi, com s'autoproclamava irònicament el feliç, s'hi troben artistes plàstics i escriptors per a homenatjar el poeta que, entre altres mèrits, ha tingut la virtut d'haver estat un veritable precursor, i la d'haver estat ben capaç, com diria Espriu, de «*salvar-nos els mots*», per al present i el futur. I de tantes coses més, i fonamentals, fou artífex, que farien massa feixuc aquest manoll de paraules, si les haguérem de pontificar totes, ara i ací. Però, assajarem de fer unes poques valoracions d'aquesta feliç concurrència, la d'artistes i poetes, al voltant d'un personatge que, això no obstant, ha estat, sempre, persona, ben principalment persona. I que, per damunt de qualsevol altra consideració, ha significat una veu greu i potent, industriosa per a arrelar al si de la terra que el projectà ple d'humanitat.

Dins d'un món alterat, a foc i flama, on pitjar el botó de l'adversitat és massa fàcil, i quasi sempre surt debades, la consideració dels espais de naturalesa creativa és, almenys, necessària. Diu Carducci: «...*l'art i la literatura són l'emanació moral de la civilització*». Doncs bé, si fiem en aquestes paraules, si acompanyem aquest raonament, davant la realitat tossuda del menyspreu per les coses que afecten la intimitat, una obra com la de Joan Valls, emergida des de la solitud, des del racó d'una cambra modesta, assegura un vèrtex d'alçada enormement generosa per al conreu de les lletres que construeixen camins, sendes no solament del dir poètic, també del fer cívic. I de les paraules, antigues i noves, totes elles, però, convenients, també, ara, naixen pintures, colors que són la forma d'un llenguatge, també, poètic. Unes atmosferes que dibuixen cants i plants alhora. Unes emocions que ajuden la cerimònia de l'entesa a favor de la causa benivolguda de la proximitat. Espais limitats per la mesura de la proposta, mons de llibertat per la fragància de l'acord entre un poeta, només un poeta, i l'artista que l'acompanya. I encara més. Una volta més al cercle miraculós de la convergència: l'obra sobre l'obra, i s'obre l'obra. Poeta i pintors, i poetes. Una «*emanació moral*», per a restablir un ordre potser lògic, la bellesa com un cant acordat, a favor d'un temps per al record. Una manera d'engegar la màquina dels afectes i de compartir la il·lusió i els petits reductes de fidelitat que encara ens resten a la matèria cordial.

La tasca, però, ha estat enterca. Una solitud bastida d'hores d'ofici. Una vida dedicada al conreu difícil de les paraules. Totes les papallones volant intramurs en dansa invisible, o en balls farts de quimera. Substantius, adjectius i verbs en equilibri, per a guanyar, si l'astúcia juga franca, un vers formidable. O no tan gran, però profitós per acomplir el ritu d'un quefer sempre elàstic. Diferent. I tot, quasi, com un deure, ben aplegat al requeriment de la necessitat de dir. La voluntat primera de guanyar-li pams a l'eixorca realitat de cada dia. Goethe raja fort quan diu, com pensava, també, Valls: «...*un gran sacrifici resulta fàcil, els que resulten difícils són els continus petits sacrificis*». També al seu obrador, el pintor-artista sintetitza, del món, la mirada que reflecteix la seua idea. Moltes petites idees que, a manera de mosaic bizantí, il·lustren la vida, i les seues singularitats. Com el poeta, com tots els poetes, que ofereixen un tast, potser una llaminadura, de tots aquells ressorts que habiten al comboi del seu secret. A més, la comunicació. La pressura de facilitar el vol de tantes papallones, i la inquietud que flameja al drap de la llibertat, reten un tribut de gosadia, alterant les fines esclètxes de l'entusiasme. Dir i dir, i dir encara més, resulta fascinant, però ens deixa eixuta la mirada. Perquè d'un esguard esquiu s'alimenta la intel·ligència del poeta, captaire de raons últimes, o de fantasies subtils. I l'esguard de l'artista és pura i atàvica necessitat de conquesta, de la dimensió inequívoca per dur a terme, i resoldre, els conflictes de la proposta.

Possiblement podríem convenir, a la calor del pensament de Flaubert que: «...*l'ànima es mesura per la dimensió del seu desig*». I el desig, moltes vegades, en forma d'esperó punyent, garanteix el seguici fecund per a la naixença. L'art té moltes vocacions, segurament irracionals totes, però que manifesten una urgència per viure la vida, per viure l'existència creativa cap a fora, tot recercant una engruna de plaer, encara reconeixent la distància que rau al si d'una voluntat que batega.

Joan Valls, el millor poeta del carrer del Carme, no hi ha dubte, enfonsa les mans, tan netes, en el laberint gebrat de les paraules. Les aclareix de la rosada nocturnal, les aireja i enlaira tot seguit per a retre-li penyora al seu anhel: dir el món imaginari que el corprèn. O potser per a nodrir d'una substància elemental de resistència la mística indòcil de tots els condemnats. En les darreres hores. A sol ponent. I la força no només és un resultat de la feinada, també resulta indispensable captivament per a l'esperança de continuar el camí. I això no sempre és fàcil. Creure en un mateix per a poder acceptar la força aliena. I manifesta Valls: «*Del vell solatge estabornit/traurem les veus de polleguera*». Les veus, com els colors del pintor, anuncien imatges d'incertesa, doncs mai no es podran garantir, ni la veritat última, ni l'acord unànime de la majoria que transita per la vorera de l'existència. Però l'art, la creativitat, identifiquen actituds de companyonia, volers diversos, proximitats desitjables.

I ací, hui, hi ha hagut acord. S'ha teixit un eix fantàstic multidisciplinari per a afavorir la carícia del poeta. Poetes, pintors i poeta. Una plaça benigna on alçar la veu. Encontre des de les avingudes, des de l'aigua de les fonts, des de la volença d'un projecte que entenem nostre. Entenem aquest llenguatge, perquè la salmòdia que difon ens identifica i justifica, ben bé, l'instant, «...*un foc creixent a l'idioma/va eixamplant-se just i terral...*». L'idioma o, potser, la vida que s'aferma com una veritat compartida. Segurament tot plegat, perquè ho necessitem. I quan s'escolta comportat dins l'èter, la complicitat resum l'experiència pròpia.

El triomf, però, de la intimitat. El nucli bàsic de l'essència, Valls el cull a casa seua. A vegades en singladures de paper pautat. Lletra menuda, difícil, com una sageta que apunta el darrer cercle de la diana. La carbonissa, a poc a poc, cremant sota els faldons de la tauleta. I això és un món. El seu. El de Valls. I els pintors-artistes, i els poetes, han esbrinat, també, la seua paraula. Han acompanyat Valls en aquest nou repte de creuar les fites del silenci. I hi ha, però, el triomf. La constant metamorfosi dels dies de festa, també d'esperança: «...*el cavaller Ausiàs March/segueix parlant-me a cau d'orella*». Amb aquests versos fineix el poema XXVIII del llibre ***Breviari d'un eremita urbà*** que, Valls, un dia, ens regalà.

Josep Sou

ARTISTES I POETES. TRIBUT A JOAN VALLS

ROC CANDELA
XIMO CANET
DORI CANTÓ
PEP CANTÓ
JESUS CEES
VINCENT C. V. D. SPEK
EDUARD CORBÍ
LUISA FUSTER
NURIA FUSTER
EDUARD GALBIS
MILA GÓMEZ
MÒNICA JOVER
RAFAEL LLORENS FERRI
ALFONS MARTIN DEL BURGO
AURELIA MASANET
SENTO MASIÀ
ANTONI MIRÓ
JESUS MULLOR
DAVID PASTOR
MAURO PASTOR
Mª LLUISA PÉREZ
XAVIER PÉREZ VAQUER
ENRIC PIERA
BEA RICO
PACO SEMPERE
SILVIA SEMPERE
MANUEL SOLBES ARJONA
JORDI VILA

Rafael Jover Nadal
Ramón Climent
Jordi Botella
Jordi Tormo
Josep Lluís Ribes
Georgina Cruz
Marc Baldó
Ivan Gisbert
Carles Cortés
Àlan Greus
Llúcia Romero
Paco Verdu
Agustí Colomer
Vicent Vicedo
David Peidro
Francesc Bernàcer
Miquel Cruz
Santi Vallés
Maria Pastor Molina
Carlos Merchán
Vicent Josep Escartí
Joan Pérez Oltra
Manel Rodríguez Castelló
Hugo Mas
Irene Sempere
Santiago Pastor Vila
Dolo Font
Empar Sáez

Cent Anys de Joan Valls

El vers just, lliure o rimat, però la paraula nua.

(«Breviari d'un eremita urbà» J. V.)

Fa cent anys que vas arribar
tu, el nostre Joan, al teu Alcoi.
A poc a poc, el teu foc intern
va purificar el teu talent
i va néixer el geni, el poeta.
Savis profunds et van admirar
i també la trivial, la gent simple.
Passat aquest record,
que s'apagarà com el so del violí,
continuarem bevent dels teus escrits
de la teva poesia.

Rafael Jover

Amb fidel polidesa. Assemblatge i acrílic 41x33 cm.

Roc Candela

Tempestats de safrà arrasen els llenços
quan l'alquímia de la creativitat evoca el poeta.

El centenari és un termòmetre de cuina
on el suc d'espígol substitueix el mercuri,
i els pinzells es confonen amb els sentiments
i les sensacions clamen silenciosos somnis multicolors.

Un mateix llenguatge es forja amb paraules i colors
perquè es recrea l'idioma dels sentiments sense forma,
el que solament existeix quan el silenci tot ho ompli.

És l'art de les cuines, entre brises de timó i romer
que alimenten les paraules del vers i els colors del quadre.

Art domèstic que no es deixa domesticar.

Ramón Climent Vaello

A Joan Valls. Tècnica mixta, tremp i acrílic amb terres 30x60 cm.

Ximo Canet

*Ací dalt voldria jo
morir bevent-me una estrella
diluïda en un bes cèlic
i amb tòxics de quimera.*

Joan Valls. *De «La cançó de Mariola», 1947.*

El sentit és l'aire
Que s'emmiralla als pulmons,
Esgrafia el planeta i el dolor
Que el justifica quan enllà del límit
Esdevé absència de dolor.
L'aire s'endinsa en el múscul
I qualla en cristalls de rosada,
Blau sobre verd.

Jordi Botella. *(Del poema «Montcabrer»)*

Mariola. Acrílic sobre llenç 100x80 cm.

Dori Cantó

A MB AQUEIXA LLUM PENSÍVOLA

J O ET RECORDE QUAN MIRE DES DE BAIX

O RACIÓ A LA MUNTANYA

A MB ELS NÚVOLS VIATGERS

N O SÉ QUINS COLORS DE GLÒRIA

V ELLA COBLA

A CÍ DALT, ON TOT ÉS LLUM

L 'ÀNIMA VOLA PELS CIMS

L 'AIGUA, LA SERRA I EL CEL

S OMNI QUE EMBAUMA L'ESPÍGOL.

*«A Joan Valls», acròstic amb títols dels poemes
de «La cançó de Mariola*

Jordi Tormo i Santonja

Imaginarium De La Cançó De Mariola. Tècnica mixta sobre cartró 74x66 cm.

Pep Cantó

Sóc un home atònit enmig d'un tremolós atzar

Només demane ser un castell isolat on gaudir la meua oculta nafra causada per una pàtria adversa que assetja.

Alhora, vull tenir el dret a unes ales impossibles adobades de paraules immenses. I sobrevolar així, benaurada altura!, una terra prenyada d'impetuosos signes i tractar de despullar la veritat castigada. No puc, ni vull, però, oblidar la gravetat entranyable i amarga.

Parle d'allò que sé, d'allò que sent, d'allò que em dol, d'allò que desitge.

Restarà de mi l'estranya música del meu aleteig, com una festa lluminosa enmig d'una història d'estigmes que tingué un ressò infinit.

Només em satisfà creure en la presència propera del bé col·lectiu i, tal vegada, un tebi afalac de la maror humana quan ja estiga allotjat en la nit íntima.

Josep-Lluís Ribes Ros

L'home Atònit. Oli sobre llenç 65x92 cm.

Jesus Cees

Mone-Mono-Nemon

Arran de figa son simpàtiques les xicones.

Més mort el viu, a fer la mà del vol.

Misericordiós tàlveg. Arrupit i ajocat entre lletres i paraules.

Compassiu Klahú, a l'enderroc de les deixalles li posares geocognom de poble.

No feu de la Vall la depressió de l'intel·lecte.

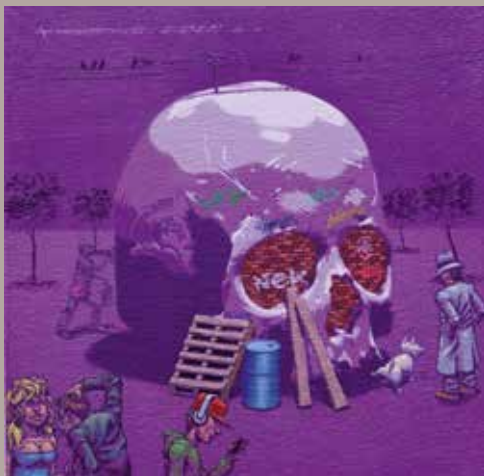
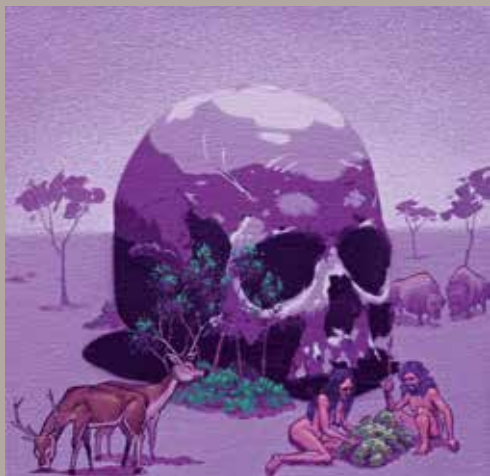
Cigrons amb espinac. Refredats de no fugir.

No feu del meu cor les tenebres del company.

Visquen de tant en tant les impregnes del darrere.

“Jo no em muir, em Moric”.

Georgina Cruz

Secuenciología N° 1. Quatre peces en tècnica mixta sobre taula entelada 22x22 cm.

Vincent C. V. D. Spek

JOAN VALLS, EL DRET A LA RESISTÈNCIA I LA INDAGACIÓ

Joan Valls ens reforça els anhels de solidaritat, justícia i amor a la Terra (paisatge, gent, cultura). De Valls ens interessen tres dimensions: La primera és el compromís amb la solidaritat i amb la Terra (el país, el paisatge, el paisanatge, la Mariola, el valencià, la cultura...). La segona, l'experiència de la seua generació que va lluitar per fer la societat més lliure, justa i solidària. La tercera és la invitació que ens fa per pensar el futur i fer-nos preguntes.

L'obra de Valls és un clam que es rebel·la contra la indiferència i reivindica el dret a resistir la injustícia ¿Per què no ha de ser ***un dret oposar-se a les injustícies?*** A més, Valls transforma la seua poesia en pregunta i ens ensenya a indagar sobre l'individu, els problemes personals i col·lectius, la història, els dubtes, la solitud, l'amor, el cosmos i les idees que tenim/ens tenen: ***“Cal revisar a fons la consciència / i cercar el que es filtra d'amagat”*** (1978).

Marc Baldó

Espai Poètic. Tècnica mixta. instal·lació 100x100x100 cm.

Eduard Corbí

JUSTA

Dissort fosca, la meua minyonia,
música fosca, crepuscle de fils,
gris el fum de les meues cendres,
negre el pany dels anhels morts.

Cau l'antifaç amb flames de foc,
traspua la llum pels clivells de la pau,
gogem els sons de l'aürt silenci
i escrivim l'aire de la nostra llengua.

Els àngels despullen les màscares,
revifa el perfum de les artèries,
geometria que vigoritza la força
de les grafies inquietes dels poeta.

Ivan Gisbert López

Set d'un aire verge. Tècnica mixta 85x85 cm.

Luisa Fuster

Nomenar vol dir en català donar nom a una cosa. Així es titulava un poema de Joan Valls. Però a l'igual que al poeta, no sempre és fàcil posar nom a les coses. Dir-les pel seu nom o posar-ne un. Schopenhauer deia que “de tant en tant aprenem alguna cosa, però oblidem al mateix temps del dia sencer”. I així és la realitat, efímera i caduca; retenim el record amb dificultat, però sempre ens queda el nom dels objectes, de les persones. Valls trobava dificultat per mantenir l'essència del que observava. Els seus mots presenten el caràcter perenne dels sentiments que percebia davant de l'anàlisi realitzat del seu entorn. Núria Fuster, al seu torn, així ho ha interpretat. Una realitat contínua i alhora alterada. Amb un cromatisme marcat per l'essència de la Mediterrània, directa, clara i concisa, que serveix per a recordar-nos que, malgrat el pas del temps, la literatura i la pintura ens fan eterns. Ens queda el seu llegat, el seu record. La natura pròpia de les coses, la substància pròpia, la més intensa, l'autèntica que roman permanent i invariable.

Carles Cortés

Sol i Nervi i Sol i Nervi. Fotografia digital sobre paper 40x60 cm.

Nuria Fuster

No patisques per ella. Sabrà fer bé el seu treball. La tradició no ajuda massa, és cert, potser per allò que diuen que el llenguatge és masclista i els prejudicis, injustos. Però ja et dic que no n'has de témer res. És àgil i potent, i venç els obstacles amb facilitat. Començarà el trajecte amb aquell posat soberg dels qui tenen molt clares les regles i ben apresada l'estratègia. A penes vigilarà la rereguarda, i mostrarà els seus encants en un joc de seducció que aterrirà aquell que la mire als ulls —«Mira'm als ulls, carinyet, però als que tinc ací a la cara, una mica més amunt»—. Riurà la facècia i continuarà el camí, convençuda que la iniciativa la fa més forta, que l'amenaça li confereix tot el poder. Serà conscient que la part final és la més delicada, perquè la vigilen des que ha iniciat el seu viatge i, doncs, han tingut molt de temps per a preparar el pla defensiu. És llavors que els aliats segrestaran l'atenció de l'enemic i ella escometrà l'últim salt. El colp en esfondrar-se la fortalesa farà tremolar el sòl arlequinat i una rialla equina dibuixarà el seu triomf en una ofrena d'escac i mat.

Àlan Greus

Metafísica dels escacs. Tècnica mixta 41,5x21x9 cm. **Eduard Galbis**

Mila Gómez presenta *Alcoi*, ciutat testimoni de l'amistat entre el nostre poeta Joan Valls i un dels referents artístics femenins d'Alcoi. Entre tots dos va sorgir una amistat on l'art i la poesia anaven de la mà, fet que es va donar durant molts anys i on l'artista sempre comptava amb el poeta per a les seues presentacions en les inauguracions.

Joan Valls, en 1966 ja va dedicar un primer poema a Mila Gómez titulat *Ruta de febre i llum*, on els versos de Valls expressaven els colors, els suports i les pinzellades amb delicades paraules que s'entrecreuen amb les imatges i la fantasia de l'artista. Un fragment del poema defineix una jove Mila Gómez Vitoria:

«(...) Mila Gómez: pintora de la joia,
Fada de la tendresa sobre el blanc.
La sendera en la qual s'obrin les roses
guia la seua aurora als teus ulls clars.»

Joan Valls Jordà

Llúcia Romero Segura

Alcoi. Oli sobre llenç 43x53 cm.

Mila Gómez

A Joan Valls

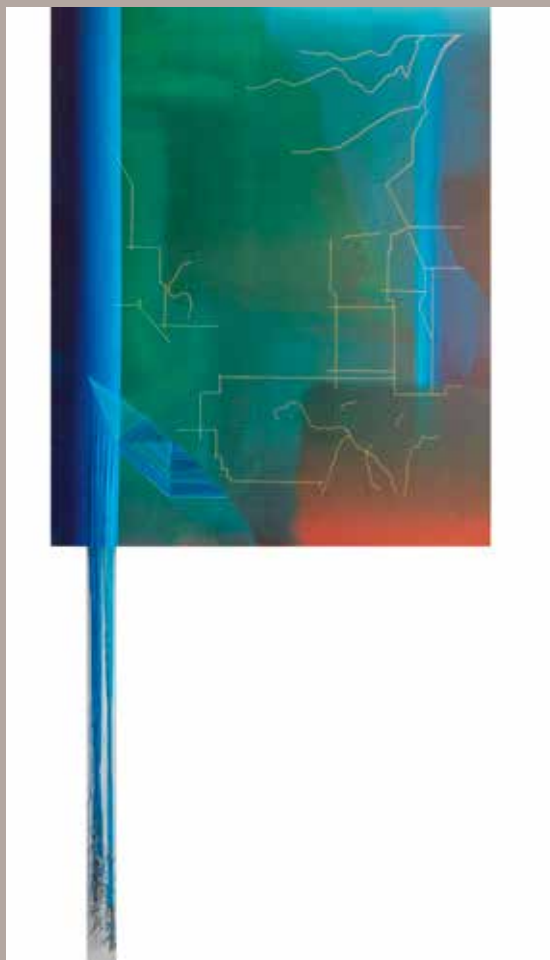
“La teva memòria”

La teva memòria
Els teus naufragis
Emergeixen d aquells ressons
Que començaren a caminar

I la recerca i la ràbia
Les cicatrius de la teva inocència
Son avui una bellesa que de la foscor neix

Vas omplir el silenci
I enmordassar el rumor
Traient veritat de la fragilitat
L'única companya

Francesc Verdú

Blue fall. Acrílic i fil sobre llenç 100x81 cm. Mònica Jover

En el cèlic rebost de la blava plenitud, al peu dels versos, descansa el poeta. Amb gest encoratjat, evoca els nafrats per la natura o la injustícia, guarits amb elegies i odes: una donzella boja que té ganes “d’ensenyar a resar els pollets” i voldria menjar-se “un bon tros de lluna”, o l’home que treballa “a la besllum de les medul·les sensibles d’una angoixa”. La comunió fraternal en aquell tast d’eternitat, dramàtic i esperançat, ara és ja al·leluia en la sang. I el goig exulta sensual en els elogis fruiters: a la “carn de l’adàmic deler” de la poma camosina; a la bacora, “tendra flor en forma bruna / que s’obri al raig de la lluna”; “al cep serpentí en ramell” del raïm moscatell, i a la magrana, “clevillada d’alegria”.

Agustí Colomer Ferràndiz

Elogi fruiter. Oli sobre tauler 89x70 cm.

Rafael Llorens Ferri

Ell té l'assignatura de la terra acumulada en sol sobre la pell.

Glossa de l'home.

Joan Valls

La vida llaurada en la terra,

grafiada en el llibre,

solcada en el llenç

La terra i l'home:

el paisatge

El llibre, el llenç

El poeta, el pintor

La lletra, el pinzell

La terra, el sol, la vida.

Vicent Vicedo

Set bancals. Oli sobre llenç 100x81 cm.

Alfons Martín Del Burgo

Quina vida vermella em formigueja
i em disposa la sang per al crit màgic?

JOAN VALLS. *Hereu de solituds*

I

Roig, desentrama't; orienta els marges.
Just quan suporta l'aparèixer, lliura
i és resistència la llum més fràgil:
obre l'espai.

Qui– de la nafra fecunda, lúcida,
–quin– d'horitzons sota el ruixat, de màgia,
–quina– des d'altre vent
–quina– per vindre,
amb l'herba i el silenci, amb l'eco sol, aguanta?

II

No som nosaltres els que femem dòcils,
certs de sa bona i coneguda escomesa,
ells que innocents ens igualen, doctes,
serfs bruts que ens damnen.

David Peidro

D'horitzons sota el ruixat. Tècnica mixta sobrellenç 54,5x46 cm. Aurèlia Masanet

Oda gramatical a Joan Valls

Gràcies, Joan. Per tu ja no som bàrbars.
Portes els versos vius d'entre les flors
de la Mariola Mare als Jocs Florals.
Ara es cançó comuna de germans.
Civil poeta de la nostra terra,
tu has cantat amb cadència l'amor
en síl·labes comptades de cor i llum
i has dit les veritats que altres mentiren.
En la teua obra compartim amb tu
l'íntim fervor d'ésser home ferit.
Gràcies, Joan, que per tu no som bàrbars.

Francesc Bernàcer

Joan Valls. Mixta 100x81 cm.

Sento Masià

Joan Valls/Antoni Miró: no és un homenatge

“El teu art és un clam sense multitud,
Segueix el fil que mai no s’ha trencat”
perquè en el poeta del carrer El Carme
el pintor retrobà de nou la seua identitat.

Mail-Art: Opera Prima d’una amistat
on Canigó recollí les primeres impressions
en temps de fosca postguerra i represàlies,
amb una llengua de punyents minories.

Arxiver, poeta, mestre i homenet de pur cor
ressonaven les paraules al centre excursionista
amb l’elogi obscè de les obres de Casp:
“per a amar-te es ben prou eixe vigor”.

Miquel Cruz

A Joan Valls, Homenatge 2017. Acrílic S/Llenç 81x60 cm.

Antoni Miró

Sembrant batecs de lletra
et vestiré de negre,
i, al damunt d'un llençol blanc,
d'ones et faré un bressol.

I per fi diré el teu nom,
Mariola, la de les mil veus,
i serà salva la meua ànima,
en retrobar el matern encís
d'aquella sagrada fragància.

I aleshores, com cada capvespre,
me'n faràs un tast,
d'aquella flaire de versos
espigolada en un calze d'eternitat.

Santi Vallés Casanoves

Màquina d'escriure. Resines i pigments 85x76 cm.

Jesus Mullor

Ponts, esglésies, festes, carrosses, cementiri, bars,
fàbriques, monuments, i la temperatura tan freda,
però carregada de regals i moments amb la família.

Això si que se'ns queda marcat, com un amor amb el qual no pots parlar.

Sí que es queda marcat això, sí.

I quan passa alguna cosa ens refugiem a casa, amb el foc encès i alguna llàgrima.

En un paper fem una història dels millors moments en aquest poble:

Les nits que anàvem tota la família al Collao, fent-se fotos

i després tombant-nos al jardí a contemplar les estrelles.

Algunes ens recorden un núvol, altres una elefanta, o un familiar...

Ens treuen un somriure.

Com un amor amb el qual ja ho has dit tot.

Maria Pastor Molina

El meu poble Alcoi. Dibuix digital 37,5x27,2 cm.

David Pastor

Om sóc només o avet o pi sec. Embalsamat en les meues
arrels, el meu sudari és el meu suport, perquè a l'arrel
vaig, de l'arrel vinc.

La saba rossa de metall és el meu consol, nits de sal, dies
de somni.

No t'enyore perquè no me n'allunye, de la ciutat que
habites, del turó on jo dorm.

Que si estic ací, estaca de silenci, és perquè viu em
mantenen les boires de vellut, pel crit romput de clavell,
clavat en el teu pit.

T'espere ací, arrel i record, malenconiosa saliva, espiga,
cor mort.

Bronze sóc, bronze t'espere.

Carles Merchán Martín

Nostàlgia. Ciment i pasta de modelar 60x30x20 cm.

Mauro Pastor

L'estranya insurrecció

Quan el 1964 es publicava, a Alcoi, Paradís en blanc, de Joan Valls –«Premi Ciutat de Barcelona» del 1959–, Octavi Saltor, que en signava el pròleg i que havia estat membre del jurat barceloní, afirmava que aquest poemari era «la reducció de tot un món al reialme de la infantesa». He de confessar que, si em detinc en aquesta publicació de Valls és perquè aquell mateix any naixia jo: des de la infantesa de Valls a la meua hi havia dècades i, també, muntanyes de temps, de canvis i de misèries o bones noves. Amb tot, alguna cosa tel·lúrica ens unia per sempre: Valls i jo, i els joves que havien estat abans i els de després d'ell i els que han arribat més tard i els que vindran encara, no podran evitar que, com va dir el poeta alcoià, els «esclaten pètals als sentits / i en les ales de llum súbita comença / una estranya insurrecció». Perquè sense els pètals als sentits i la inesperada llum que fa que esclate la insurrecció estranya –i necessària–, segurament res no seria possible. I Valls –cosa impensable!– perdria la seua eterna vigència.

Vicent Josep Escartí

JOAN VALLS JORDA
ALCOI

8-11-58

Amiga Mª Lluïsa:

Te agradeixo de una joia
tan important que em vaig
la "Política d'or", que ha estat
per mi un gran descobriment.
Te recordo una granica, i així ho tinc en
meu cor com el "fort Rse", que és el
molt bonic.

Espero que el llibre que te he donat
— un gran descobriment — en te resulte útil.

Afectuosament teu i de tu
que te admira sincerament

Joan Valls Jordà

Al fons dels capvespres sempre brolla l'amor

Mentre plegats ens acomiadem dels dies
l'un davant l'altre, com cada capvespre,
poc més ens queda que mirar al darrere
amb la nostàlgia amb què es miren dos vells amants.

T'observe en silenci mentre es fa de nit,
segueixes tan boniqueta com sempre.

Llàstima!, però no podem aturar el temps,
la suor cau i raja pels nostres rostres
i tot plegat es fon a llàgrima viva
recordant-nos allò que mai tornarem a ser.

No cal que et diga amor, el que mil cops t'he cridat
continue boig i enamorat com mai abans.

Joan Pérez i Oltra

Versos a Sara. Tècnica mixta i collage 100x100 cm.

Xavier Pérez Vaquer

Ram de terra

Una almosta de fang vam preservar
del país de cada exili. Nus terrissaires
removien la secreta llum de l'àmfora.
La pluja lenta percutí
els tambors de l'aire
amb els seus arpegis de plata.
Els líquens pintaven ocre els boscos
i respiraven els bedolls des del centre
de la seua transparència.

Vaig tornar a l'aire, lliure,
a la llum incandescent de primeres matèries,
vam tornar a les mans,
als cabells d'arrels de l'estimada.

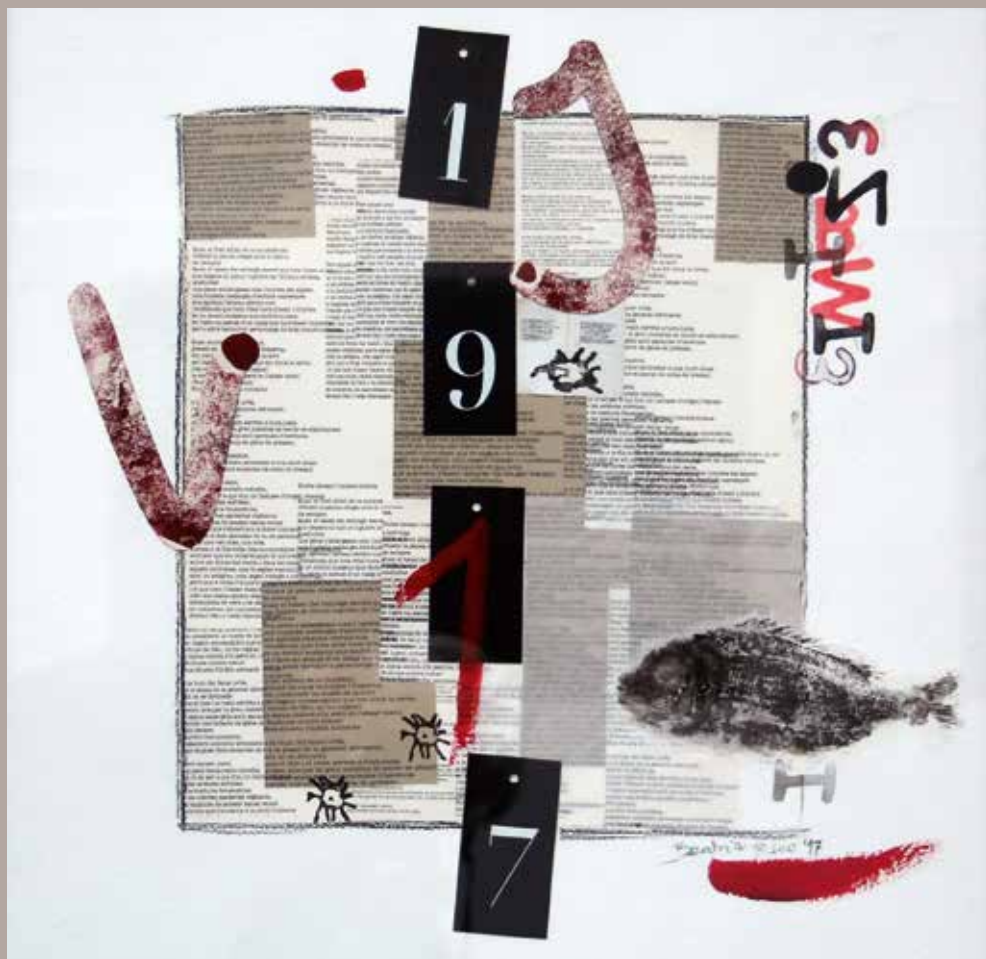
Manel Rodríguez-Castelló. *(Estranyament)*

¡Terreta dones, terreta!. T. m. inst 100x36x32 cm. **Enric Piera**

És el fred aïllat en els cristalls de l'exili: les cendres de l'abandonament, la calç, la ràbia. La paüra o l'ombra íntima dels homes, el dolor dels peixos, la melangia dels fòssils. És la fosca nafra de la il·lusió. Hostes del destí i el cinabri. El moviment de la pobresa. El refugi gris al bleix dels animals. I de lluny, de l'abisme insondable dels barrancs i els narcòtics: la marga blava: l'arc del refugiat: la seua tristesa càlida, com una larva tenaç.

Hugo Mas

L'ombra de Valls. Tècnica mixta sobre paper 50x50 cm.

Bea Rico

Terra d'artistes, enamorats de les vistes.

Colors i olors, que encenen els cors.

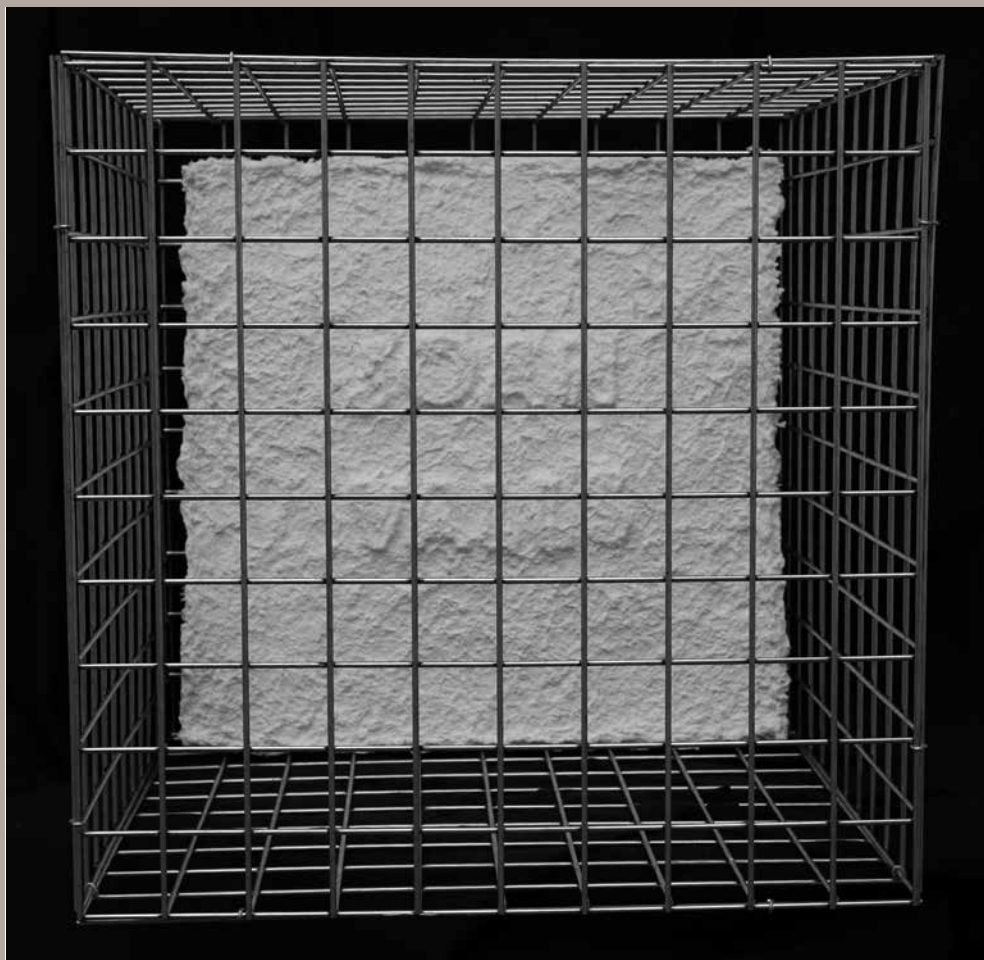
Lloc preferit, si tens esperit.

Sinceres paraules, que travessen obstacles.

Res pot parar, allò que l'ànima vol cridar.

Lletres permanents, que plasmen sentiments.

Irene Sempere José

Dins. Tècnica mixta. instal·lació 50x50x50 cm.

Paco Sempere

Al voltant de Teatre gratuït

Lluny de tota gràcia, i ple d'arbitrarietat, es desenvolupa l'espectacle.

La representació, clarament, sobta el públic amb obscures intencions.

Dins d'una reiterada dansa, cossos sense rostre es mouen feixugament.

Confabulen balls envoltats en túniques blanques, irradiant pura negror.

Però dins d'eixa foscor no pot amagar-se la sang que haurà de ser vessada.

I veuràs irremeiablement reproduïts aquests rituals. Per més que matineges.

Santiago Pastor

Dansa viscosa. Fotografia i grafisme digital 48x87 cm.

Silvia Sempere

A Joan Valls

Escolta l'eco de cent roses: mil blaus el teu vers festeja.
Eixe càntic sentinella, lleu arrel nostra,
l'espenta el vent, li arriba al poeta.

Escolta'l, si vols, a l'hora neta, punta de diamant i neula,
on s'endevina el ritme rondaire cautelós.
Encara així hi resta, temps que fuig,
violetes de revetla en revetla,
una miqueta que la pluja caplletra no demana,
només enlluerna, exacta, perfecta en la llengua.

Rendida a l'horitzó en surt l'absència.

De l'anvers argent i la lluna en rondalla, qui se'n recorda?
Jo, Dolo Font, a l'ombra d'un menhir.

Dolo Font

Tots tenim dret a estimar-te. Oli sobre llenç 110x90 cm.

Manuel Solbes Arjona

És una llum vidrenca, fràgil diríem, blanc que no encega. Tot esdevé gasós, la llum deixa de ser sorrenca i aspra, s'acreix i s'enarbra, ens aplega i junts giravoltem en el seu espirall d'evasió. Un record busca recer en les formes minvants del món. I unes siluetes afeblides caminen mentre fan desaparèixer el contorn dels propis cossos. Així diríem que avança la memòria de la llum; damunt la columna espellada s'ancora l'ocell que guarda la veu del poeta mentre se'ns desfan les paraules.

Empar Sáez

Plaça del Fossar. Acrílic sobre llenç 81x100 cm.

Jordi Vila

CALDERON
CORPORACION SA

En la Placeta del Fossar, cada any es fa un homenatge popular al nostre Poeta Joan Valls. (Foto: Juan Ruz, 2008).

Assoliré la fúria

(Anys i paranys. Tres i Quatre, València 1985)

Assoliré la fúria
del verb invicte a doll
per combatre el verí
del maniobrador.
Del lèxic d'Ausiàs
trac la contraclaror,
el pinyol i la molla
del tràngol que em remou
per ésser el cantaire
que abomina eixutors
i sap que el bull que l'omple
és la carn de l'amor.
Avui hi ha qui renega
de l'idioma en bloc.
I es blasma Catalunya,
L'Alguer i el Rosselló,
destralejant la còrpora
de la soca major,
la soca mare amb saba
d'harmonitzat rebrot.
Assoliré la fúria
contra el renec dels bords
que un jorn albiraran
l'olor i la claror
de l'ull viu que té el poble
contra els armats sorolls.

La pensa grisa

(L'home pot ésser àngel. Obra poètica, IEA, Alacant1981)

Medite al capvespre. De sobte
un buit d'amargor que m'ompli
l'ànima tant de temps elaborada
per al dolor serè, per al desig,
per a totes les altes cobejances
de la bellesa victoriosa.

¿Quin núvol de presagi,
quina arrel de tristesa pressentida
als ossos i a la sang somniadora?

Surt aquesta melangia
d'ensulsiada estrella
per un tou on sura
la misèria original de l'ésser,
poruga i tremolosa
tórtora del cor,
batec de soledat que diu per sempre
com el riu de la vida jove i gerda
té un curs desordenat,
un broll continu

on canta l'aïllament la seua angúnia
feta de plany secret i flor marcida.
És del tot impossible
vèncer aquest vertigen
si el cel m'al·lucina i enfolleix el meu dol.
Sense aquestes recances
el vol blau a la tarda
voltada d'amables, angèlics fantasmes
i records que guaiten a la llum difosa,
tota arpa i tot ressò
serien inabastables.
Ja que el silenci sense
pols de pregària insistint llunyanies,
nega l'home, l'ésser delerós,
el que crida des del fons
del seu abís ple de flama inquisitiva
aqueixes ombres capvesprals,
ecos, fulgors, batec d'ales,
remors indesxifrables de celístia,
paraules de la mort que febles truquen
al meu buit d'home que a la nit s'aflonja.

La nit de l'home

(Posicions terrenals. Obra poètica, IEA, Alacant 1981)

La fosca treva que la vida engega
quan sembrem i esperem el fruit fàcil,
hi és buida d'estímuls i sols
la remembrança d'unes escasses sensacions
batega en la zona orgànica i també
al tou secret dels cors anònims.

Hi ha, doncs, preferències
per morir cara a l'est o a l'oest,
i per rebre alè cèlic o clim panteístic,
i per capir normes o clamar
en aïllada rebel·lia.
Però el vianant s'angoixa davant la immensa
frontera viva del silenci,
del silenci com un mirall cruel
on l'èxtasi adàmic sembla fondre's
en una passivitat de bèstia,
en una espessa suor comuna
de carn esperançada.

Marginal de preguntes, la nit torna.
La nit, pàtria vasta i provatura
d'auscultar, al fons del bosc,
el batec o la mida torbadora
de l'Ésser que en l'oblit mou la sínia i torna
a flamejar silencios en la sang cega.
Oh nit de l'home, hipòtesi de l'ànima
contra la neutra argila victoriosa.

Canvi d'adreçament

(Quadern vermell. Diputació de València 1986)

De vegades em tempta
l'endolcidora flauta de l'antiga retòrica.
Ara m'apresse al crit, al renec personal.
També puc irisar-lo amb mots de fina pàtina,
de gongorina gala per aixecar el fulgor
que del meu poble suque dòcilment
amb simple humilitat de bon deixeble.

Puc sublimar el clam d'aquella història
honradament farcida per la gran
fressa de llançadores i engranatges de fàbrica.
Tot, a la fi, restava en una lluita obscura
de secular sordera,
mentre la sang s'apraulava al trist silenci
dels fervors amagats que es bellugaven
dintre aquelles tenebres opressores
i en testimonis vius del consanguini idioma
que avui sembla guarit virginalment
per la veu dels infants que ens anuncien
el brum que va creixent a trenc d'alba.
Per això avui rebutge
la flauta moixa que poc a poc em deixa
pel clar estil del verb reconquerit,
joiosament fadat per votiu pacte.

Toc de poesia

(La rosa quotidiana. Bromera poesia, abril 1990)

Trèmulament covem,
a la penombra tàcita,
els vocables translúcids
del que es diu poema.
Subtilitat alada
pel goig immensurable,
filla ardent del silenci.
Ja en l'edat alquimística
de les tristes troballes
assatgem l'infinít
com un joc d'aigua pura
en clara correntia.
No cal sinó percebre
i desxifrar la suma
del somni. Així sabrem
el temps transcorregut
del rumb que ens encoratja
com un destí segur
fins a la gran blavor
del cel i de la mar
llargament assequibles
i que ens donen conhort
de resurrecció,
mentre totes les coses
vibren d'esvelta gràcia.

XXII

(Sonets de la fita obscura. Finalista XXI Premi Ausiàs March 1983.

Ajuntament. de Gandia 1984)

Hem de fer inventari de sofrances
i de conviccions desestimades.
No hi calen més raons ni més defenses
que les extremituds inexplorades.

Extraviats, maldestres, impossibles
per a un ordenament d'eternitat,
no intuïrem els dols irreversibles
ni els sentiments que ja s'han desinflat.

De tot plegat farem una foguera.
El foc ens purifica i allibera
del plom orgànic que a la terra es fon.

El caos creador segueix en una
consumpció letal que tot ho enruna:
força eviterna que renova el món.

Hereu de solituds

(Hereu de solituds. Obra poètica, IEA, Alacant 1981)

Jo sóc un munt de curullat silenci
i una vida calenta de vigílies.
En mi bateguen llums d'albes pretèrites
que il·luminen la febre del meu pacte.

Sóc vigia avesat a la tempesta
i a espiar el bell èxtasi dels lliris.
La desolació ja m'alliçona
i em fa fecund el solc de l'esperança.

Quants cabals reunits dins el meu cercle,
quanta càrrega en mi desorbitant-se,
fent-me centre nafrat d'altres exilis
i veu plural de càlides renúncies!

Qui m'ha elegit per aquest zel continu,
per aquest fosc treball de dura farga
on el seny propi descobreix el cúmul
d'una heretat de vivíssims contactes?

Quin vianant d'horitzons lliures crida
i es fa missatge d'àugur al meu cor,
i s'acull a aquest dèdal primigeni
on terra, cel i mar penetren l'home?

He vingut per donar a la tristesa
unes paraules més de plany o cendra,
tot reblit de records que resumeixen
els fat d'herència que em pertanyen viure?

Quin vent de lluita m'atansà a la vora
de l'amor i la mort, com un miracle?
¿Quina vida vermella em formigueja
i em disposa la sang per al crit màgic?

No cal queixar-se, cal dir les vivències
on s'acumulen fàstics i tendreses,
mentre a l'encís infinit de la rosa
i en el clam impertèrrit de Déu s'aixeca
l'eco fidel d'aquesta solitud
que per mi passa encenent un do lúcid:
l'única claredat que jo delere.

XII

(Sara, ma alta cançó de vida anònima. Versos a Sara. Obra poètica.
IEA. Alacant 1981)

Sara, ma alta cançó de vida anònima,
el meu plantell de fruits, la meua artiga,
el meu rou i el meu rusc d'abelles vívides,
la meua llei d'amor predestinada.
De nit l'estel ens guaita sota teula
i sembla afirmativa llum que esbrina
nostra pau lluny del món. La nit enfonsa
les més àlgides ombres al no-res
i diu de solituds juntes que ardeixen,
de solituds que tenen un llinatge
d'amor en la tenebra il·luminada.
Tu i jo en la nit som jou amb sang d'estrella.

Ària quasi prec

(Presoner de l'ombra. Obra poètica, IEA Alacant 1981)

He retut ma follia enamorada
a l'ampla veritat d'aquesta terra.
El nus del ver amor mai no es desferra
car l'arrel viu així immortalitzada.

¡Oh somni de la mort anticipada!
M'abellix l'harmonia amb què s'enterra
la passió total, mà que s'aferra
a l'ombra sense dol sempre esperada.

Diga l'àngel nadiu la grisa faula,
l'alba omegal, l'hosanna, la paraula
i el flameig del meu viure sense pau.

Puix si a la fi la carn mata la vida,
que reste ma cançó al vent escandida,
despullada de foc, blanca, suau.

Batuda

(La cançó de Mariola. Obra poètica, IEA, Alacant 1981)

Trill joiós de juliol
bat la daurada gavella
i la palla és un tresor
encatifat damunt l'era.

La cobla del llaurador
és d'un ritme de peresa.
Aigua de cànter de fang
a cada moment l'ofega
i hi ha un brunzir de vespers
en la ferrada parella.
Quina fecunda suor!
Quina olor d'aspra rosella!

Trill joiós de juliol
ressona a l'esplai de l'era.

El jou votiu

(Les roses marginals. Obra poètica. IEA, Alacant 1981)

No voldré ja altre nom ni altra puresa.
Descobrí en tu l'oreig i la bonança,
l'idioma indulgent de la tendresa
i el tany aclaridor de l'esperança.

¡Quina lliçó de tàcita dolcesa
menant la voluntat que mai no es cansa
en oferir el tast de la bellesa
al lloure que ha assolit nostra aliança!

Encara que no siga ventura,
encara que un vent fosc ens assegura
un avenir d'eixorca consuetud,

ja no voldré altra llum ni altra esponera
que el record exaltat de primavera
que fruïrem en nostra solitud.

Cançó sincera

4 d'agost de 1936

Sóc poeta per a mi,
per a la meua ànima i el meu lloc
i guarde la meua soledat
com un tresor amagat.

(Poemes de la Guerra d'Espanya, 1936-1939.
Ajuntament d'Alcoi, 2006)

Breviari d'un eremita urbà (*XII Premi Ausiàs March, 1974. Gandia*)

Assajaré la mínima presència
a l'assemblea dels marginats i
posaré la indocta signatura
del meu nom i cognoms, com una forma
d'aliança fraternal que a ningú causa
perjudici, ni embrolla ni sotrac.
No sóc un cas de cerril rebel·lia,
sinó una presa justa de contacte.
Potser un dia puga la paraula
remoure estancaments de fullaraca,
d'inútils pactes grisos
i de corrompudes conveniències.
Per ara l'avenir no abunda en llums,
sinó en estupefaccions admiratives:
civilització on creix l'estigma
de les grans troballes físico-químiques
que embadaleixen les noves ones
tan massivament sofisticades.
Si al viure resta un poc d'antiga senyoria,
hem de lloar a taula el pa diari
i el got de vi que encara ens encoratja.

Joan Valls

CENTRE CULTURAL
MARIO SILVESTRE
AJUNTAMENT D'ALCOI

AJUNTAMENT D'ALCOI

CÀTEDRA
ANTONI MIRÓ
D'ART CONTEMPORANI
UNIVERSITAT D'ALACANT
AJUNTAMENT D'ALCOI
AJUNTAMENT D'OTOS

Sabadell
Fundació

 mua
Museu Universitat d'Alacant
Museo Universidad de Alicante

octubre

ARTISTES I POETES
tribut a Joan Valls

ALCOI 31 MAIG - 28 JULIOL 2017

CENTRE CULTURAL, ALCOI
MUA UNIVERSITAT D'ALACANT
CCC OCTUBRE, VALÈNCIA

mua

Museu Universitat d'Alacant
Museo Universidad de Alicante

oCtubre

CENTRE CULTURAL
MARIO SILVESTRE

AJUNTAMENT
D'ALCOI

Sabadell
Fundació

CÀTEDRA
ANTONI MIRÓ
D'ART CONTEMPORANI
UNIVERSITAT D'ALACANT
AJUNTAMENT D'ALCOI
AJUNTAMENT D'OTOS